

Viite: Sisäministeriön lausuntopyyntö SM Dno-2018-179, 21.6.2018

RIKOSSEURAAMUSLAITOKSEN LAUSUNTO SISÄMINISTERIÖN VALMISTELEMAAN HALLITUKSEN ESITYKSEEN EDUSKUNNALLE LAIKSI KANSALAIUUUSLAIN MUUTTAMISESTA JA ERÄIKSI SIIHEN LIITTYVIKSI LAEIKSI

Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikkö lausuu mainittuun Sisäministeriön työryhmän valmistelemaan hallituksen esitykseen eduskunnalle laiksi kansalaisuuslain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi.

Esityksessä ehdotetaan kansalaisuuslain muuttamista siten, että tiettyihin rikoksiin syylistynyt voisi menettää Suomen kansalaisuuden. Näitä rikoksia olisivat sellaiset maanpetos-, valtiopetos- ja terrorismirikokset, joista olisi säädetty ankarimmaksi rangaistukseksi vähintään kahdeksan vuotta vankeutta ja joista olisi Suomessa tuomittu vähintään viiden vuoden vankeusrangaistus. Kansalaisuuden menettäminen voisi koskea vain sellaisia henkilöitä, joilla olisi myös jonkin toisen valtion kansalaisuus sekä riittävästi tosiasiallisia siteitä toiseen kansalaisuusvaltioon. Myös syntyperäinen Suomen kansalainen voisi menettää kansalaisuuden mainituilla perusteilla.

Esityksen mukaan rikoksesta tuomittu tosiasiallinen rangaistus heijastaa rikoksen vakavuutta yksittäistapauksessa ja tämä tulisi huomioida säädettyessä kansalaisuuden menettämisen perusteista. Esityksessä on päädytty siihen, että kuva tuomittujen rangaistusten tasosta yleisesti saadaan hyvin vakavien rikosten keskirangaistuksista ja keskimääräisistä rangaistuksista. Tällöin yksittäisestä rikoksesta tuomitun rangaistuksen alaraja olisi viisi vuotta ehdotonta vankeutta.

Edellä mainittuun viitaten Rikosseuraamuslaitos toteaa, että tällä hetkellä rikoslaissa rangaistusasteikon alaraja ei ole minkään rikoksen osalta viisi vuotta.

Luonnoksessa tarkoitetuista rikoksista osassa rangaistusasteikon alaraja on neljä vuotta vankeutta (törkeä maanpetos, törkeä vakoilu, törkeä valtiopetos ja terroristisessa tarkoituksessa tehty surma). Tähän nähden tuomitun rangaistuksen alarajana voisi olla neljä vuotta, jolloin kansalaisuuden menettäminen voisi tulla harkittavaksi aina kun jokin edellä mainituista rikoksista luetaan syyksi.

Rikosseuraamuslaitos toteaa, että vakavista maanpetos-, valtiopetos- ja terrorismirikoksista tuomituille tulisi tehtäväksi Rikosseuraamuslaitoksessa rangaistusajan suunnitelman valmistelemista varten riski- ja tarvearvio, joka sisältää laajasti tietoja muun muassa tuomitun rikollisuuteen, sosiaaliin suhteisiin, asumiseen ja koulutukseen liittyen. Keskeisesti riski- ja tarvearviossa paneudutaan rikoskäyttäytymistä aiheuttaneisiin ja ylläpitäviin tekijöihin. Yleisimmin nämä liittyvät ajatteluun ja asenteisiin. Vakaviin rikoksiin syyllistyneelle riski- ja tarvearvio tehdään poikkeuksetta. Se tehdään siinä vaiheessa, kun tuomio tulee täytäntöönpanokelpoiseksi. Koska päätöstä kansalaisuuden menettämisestä ei voisi tehdä ennen lainvoimaista päätöstä rikosasiassa, Maahanmuuttovirasto voisi käyttää harkinnassaan Rikosseuraamuslaitoksella olevia tietoja. Tämä saattaa edellyttää tarkennuksia lakiin henkilötietojen käsittelystä Rikosseuraamuslaitoksessa (1069/2015).

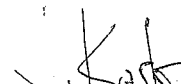
Lausuttavana olevan hallituksen esityksen mukaan kansalaisuuden menettäminen voisi perustua vain Suomessa annettuun rikostuomioon. Rikosseuraamuslaitoksen näkemyksen mukaan ainakin hallituksen esityksessä luokiteltujen rikoslain 34 a luvun rikoksia vastaavat rikokset, jotka on tuomittu toisessa valtiossa, olisi syytä voida ottaa huomioon arvioitaessa kansalaisuuden menettämistä. Edellä mainittua puoltaa se, että EU-valtioita yhdistää esimerkiksi terrorismidirektiivi ja unionin perusoikeuskirja. Tällaisten tilanteiden varalle olisi tällöin luotava tarkoituksenmukainen tietojenvaihtojärjestelmä, niin että Maahanmuuttovirasto saisi tiedot kyseisistä tuomioista. Satunnaisesti tällaisista tuomioista voisi tulla tieto Rikosseuraamuslaitoksen keskuksenhallintoyksikölle vankeusrangaistuksen täytäntöönpanon siirtoprosessin aikana toisesta EU-valtiosta tai Pohjoismaasta.

Pääjohtajan sijaisena
ylitarkastaja

Ari Juuti

Ma. lakimies

Juha Koski